

NÜKLEER ve MOBİL SANTRAL ELEŞTİRİSİ

Orta Karadeniz Bölgesi Enerji Forumu'nda konuşan TMMOB İkinci Başkanı Hüseyin Yeşil, AKP Hükümeti'nin programında nükleer santral ve enerjide özelleştirme vurgularının ön plana çıktığını kaydederek, "Nükleer santral ve mobil santrallardan üretilen enerji Türkiye'nin ihtiyacı yoktur. Türkiye'nin yerli ve yenilenebilir kaynakları ile ihtiyacın üstünde üretim yapmak mümkündür" dedi. Yeşil, "Siyasal İslam'ın uzantısı" olarak değerlendirdiği AKP'nin ekonomik hedeflerinin yanı sıra toplumu dönüştürmeyi hedefleyen siyasal hedeflerine de dikkat çekti. Elektrik Mühendisleri Odası (EMO) Yönetim Kurulu Yazmanı Cengiz Göltaş, özelleştirme politikaları nedeniyle kamunun enerji alanına yatırım yapmaması sonucunda Türkiye'nin önümüzdeki aylarda enerji krizi ve elektrik kesintileri ile karşı karşıya kalacağını kaydetti.

EMO Samsun Şubesi tarafından düzenlenen Orta Karadeniz Bölgesi Enerji Forumu, 4-5 Eylül 2007 tarihleri arasında Samsun'da DSİ Konferans Salonu'nda yapıldı. Orta Karadeniz Bölgesi Enerji Forumu'nda ilk gün "Bölgenin Enerji Kaynaklarının İncelenmesi", "Yeni, Yenilenebilir Enerji Kaynakları" ve "Elektrik Enerjisinin Üretimi, İletimi ve Dağıtım"ı konulu oturumlar gerçekleştirildi. EMO Onur Kurulu Başkanı Olgun Sakarya'nın "Elektrik Piyasası Faaliyetleri" başlıklı açılış bildirgesi ile başlayan forumun ikinci gününde "Enerji Sorunları Tüketiciye Yansımaları ve Çözüm Önerileri",

"Mobil Santralların Samsun Süreci ve Çevreye Etkileri" konulu oturumlar ile "Enerji Krizi: Sorunlar ve Çözüm Önerileri" başlıklı panel yapıldı. Yöneticiliğini EMO Müdürü Cem Kükey'in yaptığı panele, EMO Yönetim Kurulu Yazmanı Cengiz Göltaş, Eski TEK Genel Müdürü Gültekin Türkoğlu ve ASAM Genel Koordinatörü Necdet Pamir konuşmacı olarak katıldı.

Orta Karadeniz Bölgesi Enerji Forumu'nun açılışında konuşan TMMOB İkinci Başkanı Hüseyin Yeşil, erken genel seçimler ve sonrasında yapılan Cumhurbaşkanlığı seçimleri dolayısıyla sıkıntılı günler geçirildiğini kaydederek, şöyle konuştu:

"Sermaye için daha güvenli daha istikrarlı bir parti bir dönem daha ülkeyi yönetecek. Bu partinin bizim eleştirdiğimiz ekonomik hedeflerinin yanında toplumu yeniden şekillendirmeyi amaçlayan siyasal hedefleri de var. Biz AKP'yi siyasal İslam anlayışının uzantısı olarak değerlendiriyoruz. Hükümetin 'Sivil Anayasa' ad altında bir takım girişimleri oluyor. Bu girişimler önümüzdeki dönem bizi daha

zor bir mücadelenin beklediğini gösteriyor."

AKP tarafından kurulan 60. Hükümet'in programına bakıldığında bir kez daha nükleer santral ve enerjide özelleştirme vurgularının ön plana çıktığını ifade eden Yeşil, "Özellikle Doğu Karadeniz Bölgesi'ni ilgilendiren nükleer santral ve mobil santrallardan üretilen enerjiye Türkiye'nin ihtiyacı yoktur. Türkiye'nin yerli ve yenilenebilir kaynakları ile

ihtiyacın üstünde üretim yapmak mümkündür. Yıllardır dile getirmemize rağmen, bu seçenekler ne yazık ki sık sık gündeme geliyor" dedi.

"Yerli Kaynaklar Değerlendirilmiyor"

Türkiye'nin hidrolik potansiyelinin 170 milyon kilovatsaat olduğunu kaydeden Yeşil şöyle devam etti:

"Maden Tetkik Arama Genel Müdürlüğü'ne yıllardır arama yapılabilmesi için ödenek ayrılmıyor. Türkiye'nin 10 milyar ton kömür ve 8 milyar metreküp doğal gaz rezervi olduğu tahmin ediliyor. Arama faaliyeti yapılmadığı için bu kaynakları kullanamıyoruz. Rüzgar enerjisi potansiyeli 48 bin megavat, yıllık 2 bin 600 günlük güneşlenme süresi ile de güneş enerjisi neredeyse hiç kullanılmayan yüksek potansiyel taşıyor."

Türkiye'de enerji ihtiyacının karşılanmasında en büyük sorunu "kullanılan kaynakların dışa bağımlı olması" olarak ortaya koyan Yeşil, yerli kaynaklar için bir an önce yatırım yapılmaya başlanmasını istedi.

Dışa Bağımlılığı Azaltmak İçin AR-GE Önerisi

EMO Yönetim Kurulu Yazmanı Cengiz Göltaş da açılış konuşmasında, yüzde 70'lere varan enerjideki dışa bağımlılık oranını aşağıya çekilmesi gerektiğini vurgulayarak, şunları söyledi:

"Bu konuda atılması gereken bazı adımlar var. Enerji kaynaklarını etkin ve verimli bir şekilde kullanılması bunların bir planlama kavramı içerisinde gündeme alınmasıdır. Kaynakların kullanılması konusunda enerji politikalarının yeniden gözden geçirilmesi gereklidir. Yine enerji alanında dünyadaki teknolojik gelişmelere bağlı olarak Türkiye'nin de Ar-Ge faaliyetleri yürütmesi gerekmektedir. 'Enerjiyi nasıl üreteceğiz' konuları dışında enerjiyi doğru kullanım noktasında da gerek sanayi, gerekse kamunun ve gerekse vatandaşların önemi vardır. Enerji tasarrufu, enerjinin etkin ve verimli kullanılması konusunda bilgilendirme sağlanmalıdır."

Enerji politikalarının IMF, Dünya Bankası gibi kuruluşların dayatmalarıyla belirlenmeye devam edilmesini eleştiren Göltaş, şöyle devam etti:

"Uygulanan bu 25 yıllık politikaların sonucunda da maalesef enerjide bir kriz süreci ile karşı karşıya kaldık. Enerjide krizin çıkması son 3-5 ayda oluşan bir durum değildir. Son 4 yıl içinde özelleştirme politikaları nedeniyle

kamunun bu alana yatırım yapması sonucu önümüzdeki aylarda enerji krizi ve elektrik kesintileri ile karşı karşıya kayacağız. Türkiye kendi kaynaklarını kullanamaz, kendi dağıtım şirketlerinin bakım ve rehabilitasyonunu yapamaz, kendi üretim santrallerini etkin ve verimli çalıştıramaz hale gelmiş durumdadır."

Türkiye Kirli Enerjiye Mahkum Edilmek İsteniyor

Göltaş, elektrik kesintilerinin sürekli hale gelmemesi için Türkiye'nin her yıl yerli kaynakları devreye sokarak, 2 bin-2 bin 500 megavat arası kurulu ilave gücün elde edilmesi gerektiğini kaydetti. Başta kömür, hidrolik, jeotermal, güneş, rüzgar olmak üzere yerli ve yenilenebilir kaynakların kullanılması gerektiğini ifade eden Göltaş, şöyle konuştu:

"Türkiye'de dışa bağımlı, doğal gazla bağımlı, pahalı enerji yatırımları yerine ya da mobil santral gibi Türkiye'nin ihtiyacı olmayan yatırımlar yerine, yerli kaynakları öne çıkararak, ülkenin kamu kaynaklarını doğru değerlendiren, istihdam kaynakları yaratan yeni bir enerji yönetim anlayışına ihtiyaç vardır. Krizden kurtulabilmek için bir enerji yönetim anlayışı açısından, yeni bir kriz yönetiminin kurulması lazımdır."

Mobil santraller gerçeği ile Türkiye'nin 1990 yıllarda karşı karşıya gelmeye başladığını kaydeden Cengiz Göltaş, "Mobil santrallara Türkiye'de ihtiyaç yoktur. Boyabat Barajı ve Topçam Barajı'nın tamamlanması ve dağıtım şebekelerinin iyileştirilmesi durumda mobil santrallara ihtiyaç olmaz. Bugün artık 1970 yılında yaşanan petrol krizinin ardından bütün gelişmiş ülkeler yenilenebilir enerji kaynaklarına yatırım yapmaktadır. Bizim de ihtiyacımız olan budur. Doğayı ve insan yaşamını kirleten bir takım uluslararası şirketlerin dayatmalarına ihtiyacımız yoktur.

Türkiye bugün halen su ve kömür potansiyelinin yüzde 30'unu, yıllık termal enerjisinin yüzde 4'ünü, rüzgar potansiyelinin yüzde 1'ini kullanırken, güneş gibi yenilenebilir enerji kaynakları konusunda hala yatırım yapmamış ve bu koşullar altında da Türkiye kirli enerjilere mahkum edilmek istenmektedir" dedi.

TAEK Forum'a Katılmadı

EMO Samsun Şubesi Yönetim Kurulu Başkanı Suat Uzun ise açılış konuşmasında, kamu hizmet anlayışının terk edilerek, merkezi bütünsel yapının parçalanması ve özelleştirmeler sonucu, enerji alanının bilinmeyene sürüklendiğini vurguladı. Uzun, şöyle konuştu:

"Elektrik enerjisinin üretim, iletim ve dağıtım safhalarında bölge ve ülkemizin ihtiyaçları doğru tespit edilerek, gerekli yatırımların planlanması ve zamanında gerçekleştirilmesi zorunluluktur. Tüketiciler için kaliteli ve ekonomik olmasının yanı sıra enerjinin sürekli sağlanabilmesi için üretim, iletim ve dağıtım sistemlerinin uyum içerisinde olması ve yönetilmesi gerekmektedir."

Uzun, forumda farklı düşüncelerin bir araya geldiği demokratik bir ortam yaratmayı amaçladıklarını, ancak Türkiye Atom Enerji Kurumu'na yapılan katılım çağrısının karşılıksız kaldığını kaydetti. ◀

“IMF ZORLA PARA VERMİYOR, BİZ İSTİYORUZ”

Bayındırlık ve İskan Bakanı Nafiz Özak, Elektrik Mühendisleri Odası (EMO) Trabzon Şubesi'nin düzenlediği Doğu Karadeniz Bölgesi Enerji Forumu'nda özelleştirmeyi ve özel sektöre destek verilmesini, Osmanlı döneminde 19. ve 20. yüzyıldaki uygulamaları örnek göstererek savundu. Trabzon'un elektriğinin de o dönem özel sektör tarafından karşılandığını söyleyen Özak, kamunun kaynağının olmadığı, bu nedenle özel sektörün önünün açılması gerektiği görüşünü yineledi. 59. Hükümet döneminde IMF karşıtı söylemlerini unutan ve IMF'den destek alan AKP'nin yeni kurduğu hükümette yer alan Bakan Özak'ın “Paran yoksa borç alacaksın. IMF bize zorla para vermiyor, biz gidip istiyoruz” sözleri de dikkat çekti.

EMO Trabzon Şubesi tarafından düzenlenen Doğu Karadeniz Bölgesi Enerji Forumu, Karadeniz Teknik Üniversitesi Prof. Dr. Osman Turan Kongre ve Kültür Merkezi'nde yapıldı. “Dünya Enerji Politikaları Açısından Türkiye'nin Konumu ve BOP Çerçevesinde Orta-doğu-Kafkasya-Orta Asya Enerji Politikaları” konulu paneli de içeren forum kapsamında 5 oturumda 20 bildiri sunuldu.

Trabzon'da 7-8 Eylül tarihlerinde gerçekleştirilen foruma nükleer santral tartışması damgasını vurdu. EMO Yönetim Kurulu Saymanı Hüseyin Önder, enerji arz soruna nükleer santrallerin acil çözüm olarak sunulmasını eleştirerek, “İnşaatı, ihalesi ve diğer alt yapısı ile birlikte Türkiye şartlarında 15 yılda biter, bittiğinde de

ancak talebin yüzde 5'ini karşılayabilir” dedi. Önder'in ardından kürsüye çıkan Bayındırlık ve İskan Bakanı Faruk Nafiz Özak ise nükleer santral inşaatının 5-6 yılda bitirileceğini iddia ederek, enerji üretimini artırmak için hükümet olarak nükleer santrallerin kurulması gerektiğine inandıklarını söyledi.

Forumun açılışında konuşan EMO Yönetim Kurulu Saymanı Hüseyin Önder, uluslararası diplomasinin temel gündemlerinden birinin enerji kaynaklarının kontrol edilmesinin oluşturduğuna dikkat çekerek, enerji kaynaklarının yüzde 60'ının Orta-doğu Bölgesi'nde bulunduğu altını çizdi. Önder, enerji kaynaklarını ve enerji geçiş yollarını kontrol altına alma isteğinin ABD'nin Irak ve Afganistan'ı işgal etmesi ile sonuçlandığını, İran'a yönelik tehditlerin de bu çerçevede değerlendirilmesi gerektiğini söyledi.

“İthal Bağımlılığı Sorunu Çözülmesi”

Enerji kaynaklarına yakın bir bölgede bulunmasına rağmen Türkiye'nin enerji arz güvenliği sıkıntısı ile karşı karşıya kaldığına dikkat çeken Önder, enerjide dışa bağımlılık oranının yüzde 72'lere ulaştığını kaydetti. Elektrik üretiminde ise yüzde 50'lere varan ithal bağımlılığına dikkat çeken Önder, “Yüksek oranlara ulaşan ithalat bağımlılığı elektrik üretim maliyetlerini artırmaktadır. Elektrik üretiminde ne yazık ki yerli hidrolik ve kömür potansiyelimizin yalnızca 3'te 1'i kullanılmaktadır. Gerekli yatırımların yapılarak yerli potansiyelimizin kullanılması, üretim maliyetlerini düşürecektir. Yerli kaynaklarımızın kullanımı yerine

son günlerde yeniden doğalgazlı santrallerin gündeme gelmesi izlenen yanlış politikaların devam edeceğini gösteriyor” diye konuştu.

Özel sektörün yeterince enerji yatırımı yapmadığına ve arz güvenliğinin tehlikede bulunduğu dikkat çeken Önder, “Tatminkar kar garantisi isteyen özel sektör, 6 yıl boyunca ciddiye alınır bir kurulu gücü devreye sokamamıştır. Düşük senaryoya göre yıllık 2 bin-2 bin 500 megavatlık yatırım yapması gereken özel sektör 700 megavatta kalmıştır” dedi. Özelleştirme ve serbestleştirme politikalarının arz güvenliğinin sağlanması konusunda çözüm olmadığının görüldüğünü kaydeden Önder, Afşin-Elbistan C-D kömür sahaları rödovans ihalesine, 15 yıllık alım garantisi verilmesine rağmen, özel sektörden talep gelmediğini anımsattı.

Hüseyin Önder, enerjide arz açığı tehlikesi her baş gösterdiğinde, nükleer santrallerin gündeme getirildiğini belirterek, “Nükleer santraller öncelikli çözüm olamazlar. Herhangi bir nükleer santralin inşası ihalesi ve diğer altyapısı ile birlikte Türkiye şartlarında en az 15 yıl sürer. İnşasının tamamlanmasının ardından da enerji talebinin yalnızca yüzde 5'ini karşılayacak olması, nükleer santrallerin öncelikli olmadığını gösteriyor” dedi. Nükleer santral kurulması ile Türkiye'ye nükleer teknolojinin transfer edileceğinin sık sık dile getirildiği anımsatan Önder, “Kömür santrallerinde kullanılan teknolojiyi de yıllardır ithal ediyoruz. Çok sayıda kömür santralimiz olmasına rağmen kendi teknolojimizi üretecek

duruma gelemedik. Bir nükleer santral kurduktan sonra, teknoloji transferi gerçekleşmez. Santral ihalesi ile teknoloji alınabilir mi?" diye konuştu.

"Petrol ve Gaz Ticareti Artacak"

Bayındırlık ve İskan Bakanı Faruk Nafiz Özak, forumun açılışında yaptığı konuşmada, geleceğin dünyasında ülkeler arasındaki ilişkilerin enerjiyle ilgili tartışmalar ekseninde biçimleneceğini ifade ederek, "Bu bağlamda yeterli, güvenilir ve çevreye duyarlı enerjinin sağlanması, fiyat istikrarı sağlanabilecek bir piyasa ortamının oluşturulması yüzde yüz gereklidir" dedi.

Dünyada nüfus artışı ve sanayileşme sonucu doğal kaynaklar ile enerjiye olan talebin giderek arttığına dikkat çeken Özak, "2030 yılında dünya enerji ihtiyacının bugüne göre yüzde 60 artması, bölgelerarası petrol ticaretinin günümüze göre 2 kat, bölgelerarası gaz ticaretinin 3 kat artmasına neden olacaktır" diye konuştu.

"Geçiş Koridoru Avantajını Kullanıyoruz"

Enerji kaynaklarının öneminin artmasına paralel olarak Türkiye'nin de stratejik öneminin arttığını kaydeden Özak, petrol ve doğalgaz rezervlerinin yüzde 70'inin Türkiye'nin komşularında bulunmasına dikkat çekti. Türkiye enerji kaynaklarının bulunduğu coğrafya ile enerji talep eden coğrafya arasında bir geçiş koridoru konumunda bulunduğunu yineleyen Özak, şöyle konuştu:

"Türkiye, bu konumunun avantajlarını kullanmakta, önemli hamleler yapmaktadır. Diğer yandan büyük bir büyüme içinde olan ülkemizin enerji ihtiyacı giderek artmaktadır. Hükümetimizin enerji politikalarının temel amacı, artan nüfusumuzun ve gelişen ekonomimizin enerji ihtiyacının sürekli ve en uygun maliyetlerle temin edilebilmesidir. Bu kapsamda enerji konusunda

hükümetimiz döneminde önemli adımlar atılmıştır."

Enerji ihtiyacının giderek arttığını kaydeden Özak, "Sadece 3 aylık bir elektrik sistemi güvenilir değildir. Yalnızca hidrolik, doğalgaz ve termik santrallerle elektrik ihtiyacı sağlanamaz. Nükleer ve diğer enerji kaynaklarını da buraya katmak gerekir" dedi.

Bayındırlık ve İskan Bakanı Faruk Nafiz Özak, nükleer santral inşaatlarının 5-6 yıl içerisinde bitirileceğini savunarak, 2012 yılından itibaren 5 bin megavat toplam kurulu gücünde nükleer santralin devreye alınmasının planlandığını kaydetti. Özak, nükleer santral kurulması konusunda hükümetin kararlılığını şöyle ifade etti:

"Bu yılın Mayıs ayında TBMM'nin kabul ettiği ancak eski Cumhurbaşkanımızın iade ettiği nükleer güç santrallerinin kurulması, işletilmesi ve enerji üretilmesi ile ilgili kanun önümüzdeki günlerde yeniden çıkarılacaktır. Mutlaka nükleer santral yapmalıyız. Ama evvela millet olarak nükleer santral olmalı mı olmamalı mı konusunda oturup konuşmamız lazım. Biz hükümet olarak nükleer santral yapmak istiyoruz. Yapmamız gerektiğine inanıyoruz."

Özelleştirmeye Yüzyıl Öncesinden Savunma

Türkiye'nin 2020 yılına kadar 130 milyar dolarlık enerji yatırımı yapması gerektiğini ve kamu kaynaklarının bu yatırımları karşılamak için yetersiz olduğunu savunan Özak, şöyle devam etti:

"Özelleştirme ve özel sektöre destek mantığı Türkiye'de 21. yüzyılda oluşmadı. Osmanlı döneminde 19. yüzyılın sonlarında ve 20. yüzyılın başında da vardı. Bu dönemde Trabzon'un elektrik ihtiyacının özel sektör tarafından karşılandığını hatırlatmak istiyorum. Visera (Işıklar) elektrik santrali. Bugün enerji yatırımları için kamunun kaynak bulması mümkün değil. Bir yandan borç

ödeyeceksiniz, bir yandan kaynak bulacaksınız. Bunun için özel sektörün önü açılmalı. Dünyadaki firmalara diyorsunuz ki 'Gel kardeşim Türkiye'ye yatırım yap.' Kar ederse geliyor, kar etmezse gelmiyor. Paran yoksa borç alacaksın. IMF bize zorla para vermiyor, biz gidip istiyoruz."

Bakan Özak'ın sözünü ettiği Visera Santrali, elektrik hizmetinde yabancı sermayenin egemen olduğu Osmanlı Dönemi'nin ardından kurulan Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk yıllarında (1925) özel sektör tarafından kurulmuş, ancak yabancı özel sektör tarafından işletilen elektrik hizmetinin kamulaştırılması politikaları çerçevesinde 1929 yılında kamulaştırılarak, belediyeye devredilmişti. ◀

